

YAĞMUR DAMLALARINDAN KOLYE¹

Düşleyin... Yağmur damlalarından yapılmış muhteşem bir kolye sayesinde ellerinizi çırpıtığınızda yağmuru durdurabiliyor, burnunuzu çektiğinizde yağmur yağıdırabiliyorsunuz! En açık denizlerde yüzebiliyor, en şiddetli sağanaklarda hiç ıslanmıyorsunuz! Üstelik daha ne olağanüstü şeylerle karşılaşabileceğinizi biliyor musunuz?

Joan Aiken'in akıcı bir biçimle kaleme aldığı ve Jan Pienkowski'nin siluet tarzındaki çizimleriyle görsellerini oluşturduğu *Yağmur Damlalarından Kolye* adlı yapıtta, geleneksel masal özelliklerinin çağdaş öğelerle harmanlandığı 8 masal-öyküyle buluşuyoruz. Dilekleri gerçekleştiren bir mindere sahip küçük kızın, bir turtanın üzerinde uçan insanlar ve hayvanların, balina büyüklüğünde bir kedinin, bir yorganın üzerinde uçan sekiz devenin ve daha nicelerinin karakter olarak yer aldığı bu yapıt, çocuk okurun düş gücünü devindirmekte; onun büyüdü bir evrende düşleriyle özgürce dolaşmasını sağlamaktadır.

Sekiz öykünün her birinde geleneksel masalların olmazsa olmazı "olağanüstülük" ögesinin izleri görülmektedir. Bu masal-öyküler kurgunun düşselliği nedeniyle her ne kadar gerçeklikten uzak olsa da okurun yaşamda karşılığını bulabileceği noktaların varlığı göz ardı edilemez. Kıskanma, çalma, kendine sınırlar koyma, çıkarıcılık gibi günümüz insan ilişkilerinde karşılaşılan olumsuz durumlar bu masallara konu edilmiş, olağanüstülük yalnızca yüzeysel yapıda anlatılanlarda kalmıştır. Edebiyat yapıtlarının insanı ve yaşamı tanıtmaya işlevini üstlenen bu masal-öyküler, 9-12 yaş aralığındaki çocuk okurun sınırlı dünyasına düşlerin gücüyle katkı sağlamaktadır.

Geleneksel masallar okurun ya da dinleyenin alması gereken dersleri çoğu zaman açık bir biçimde sunar. Bu yapıtta ise yazar örtük iletilerle anlatmayı yeğlemiştir duygularını ve düşüncelerini. Karşıt özellikteki kişiler ve olaylar yan yana getirilerek okura aktarılacak istenenler sezdirilmeye çalışılmıştır. Okurun doğruyu ve yanlış ayırt edebilmesi için duymasına, düşünmesine olanak verilmiştir. Bir çocuk edebiyatı yapıtından beklenen tam da budur aslında. Sanatçının, kitabın içinde ya da sonunda iletiyi açıkça yazan bir iki cümlelik belirlemesinden önce, metnin tamamına yaydığı örtük duygu, düşünce ve düşlerin çocuk okurun bilişsel, kişilik, toplumsal ve dil gelişimi için daha etkili olacağı belirtilebilir.

Yapıtın geleneksel masallarla ortak olan bir yönü de kişilerin özelliklerinin tek tip olması ve değişiklik göstermemesidir. Kurgunun başında iyi ve güzel olan ya da kıskanç ve kötü olan karakterler sonunda da aynı özellikleri sergilemekte; okuru

¹ Aiken, J. ve Pienkowski, J. (2011). Yağmur Damlalarından Kolye. İzmir: TUDEM

şaşırtacak bir değişim yaşanmamaktadır. Kötüler, yaptıkları kötülükler nedeniyle öykünün sonunda mutlaka cezalandırılmakta; iyiler ise çektikleri sıkıntılardan sonra hak ettikleri güzelliklere kavuşmaktadır. Bu durumun çocuk okurun adalet anlayışını güçlendirebileceği, onu iyi ve doğru olanı yapmaya yönlendirebileceği düşünülebilir.

Ada Seyhan tarafından Türkçeleştirilen bu 8 masal-öykünün dil ve anlatımı çocuklara Türkçenin anlatım gücünü sezdirebilecek niteliktedir. Kurallı ve devrik tümcelerin bir arada kullanıldığı, yer yer şiirsel bir anlatımın benimsendiği, çevre ve kişi betimlemelerinin yapıldığı bu yapıt, Türkçenin kullanım örneklerini somutlayan yapısıyla, çocuk okurun anadili ediniminde öykünebileceği bir kaynak olma özelliği taşımaktadır.

Görsel metinlere bakıldığında ise alışılmışın dışında bir resim biçimiyle karşılaşıyor. Jan Pienkowski'nin çizimlerinde karakterlerin siluet olarak resmedildiği görülmektedir. Buna karşın çevre bir o kadar sıcak ve canlı renklerle sunulmuştur. Aynı dilsel metinde olduğu gibi, görsel metinlerde de karşıt özelliktekinin yan yana getirilmesi ile dikkat çekici bir uyumun

yakalandığı söylenebilir. Sanatçı duyarlığı ile hazırlanmış bu görsel metinlerin en büyük özelliği dilsel metinleri tamamlıyor olmasıdır. Ancak birkaç görselin metni yakalayamaması, olması gereken sayfadan sonra verilmesi de eleştirilmesi gereken bir noktadır. Bu sorunun yayınevi tarafından yeni baskılarda giderilmesi gerekmektedir.

Çağdaş masalın 20. yüzyılda yazılmış en güzel örneklerinden biri olan bu yapıt, hem dilsel metinleriyle hem de görsel metinleriyle çocuk okurda okuma sevgisi oluşturabilecek, okuma kültürü edindirme sürecine katkı sağlayabilecek niteliktedir. Ayrıca yetişkinlerin çoğunun büyürken yavaş yavaş öldürdüğü düş gücünün çocuklarda nefes alabilmesini de sağlayabilir yağmur damlalarından bir kolye... Haydi o zaman, düşelim düşerimizin peşine!

Arş. Gör. Hatice Yurtseven Yılmaz